

Ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Λόιτ Τζορτζ, φοβόταν ότι θα ξυπνούσε κάποιο πρωινό με τους Ιταλούς στη Σμύρνη. Με διαβήματα του Βενιζέλου στο χέρι, εισηγήθηκε στον πρόεδρο των ΗΠΑ, Ουίλσον, και στον πρωθυπουργό της Γαλλίας, Κλεμανσό, να ανατεθεί στην Ελλάδα η κατάληψη της μικρασιατικής ακτής. Συμφώνησαν. Η εντολή προς τους Έλληνες ήταν να αναλάβουν τη διοίκηση της περιοχής Σμύρνη - Αϊδίνι. Με τον όρο ότι ούτε ο Ελευθέριος Βενιζέλος ούτε ο βασιλιάς Αλέξανδρος θα επισκέπτονταν τις περιοχές αυτές καθώς η κατάληψη «αντικειμενικό σκοπό» είχε την αναχαίτιση του κινήματος του Μουσταφά Κεμάλ που ήδη είχε εκδηλωθεί. Στην Ελλάδα είχε επίσης ξεκαθαριστεί ότι δεν επρόκειτο να βοηθηθεί από τις δυνάμεις της Αντάντ. Στις 2/15 Μάη του 1919, οι Έλληνες αποβιβάστηκαν στη Σμύρνη. Από τις 20 Ιουλίου/2 Αυγούστου 1919, με συνθήκη, συμφωνήθηκε οι Ιταλοί να ελέγχουν την περιοχή νότια του Μαιάνδρου ποταμού (εκβάλλει στο Ικάριο πέλαγος). Όμως, στις 12 Οκτωβρίου 1920, ο βασιλιάς Αλέξανδρος πέθανε από δάγκωμα πιθήκου. Οι εκλογές που ακολούθησαν, πήραν πολιτειακό χαρακτήρα. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και οι φιλελεύθεροι έπαθαν πανωλεθρία. Ο Βενιζέλος έφυγε στο εξωτερικό και ένα δημοψήφισμα (6 Δεκεμβρίου) έφερε πάλι στον θρόνο τον εξόριστο Κωνσταντίνο που αντικατέστησε τους αρχηγούς του στρατού.

Το 1921, επισκέφτηκε τη Σμ'θρνη. Ήταν 3 Ιουνίου, όταν, σε σύσκεψη στο Κορδελιό, αποφασίστηκε μεγάλη εκστρατεία με στόχο την κατάληψη της Άγκυρας. Η απόφαση δίχασε τους επιτελείς, καθώς μετέτρεπε τη μικρασιατική εκστρατεία, από δίκαιο απελευθερωτικό αγώνα, σε κατακτητική ιμπεριαλιστική κίνηση. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος και ο πρωθυπουργός, Γούναρης, επέμεναν ότι η επιχείρηση απέβλεπε στον διασκορπισμό των κεμαλικών δυνάμεων. Η γενική επίθεση άρχισε στις 29 Ιουνίου με αρχηγό του στρατού τον ίδιο τον Κωνσταντίνο και παραγκωνισμένο τον Αναστάσιο Παπούλια. Ο ελληνικός στρατός πέρασε τον ποταμό Σαγγάριο φτάνοντας (Αύγουστος του 1921) στο απώτατο σημείο. Τον ίδιο μήνα, ξαναπέρασε τον ποταμό με τακτική υποχώρηση και οχυρώθηκε στο Εσκή Σεχίρ. Ήταν 10 Αυγούστου, κι ενώ γευμάτιζε, τον έπιασε μεγάλη κρίση: Στύλωσε τα μάτια του στο παράθυρο και ξέσπασε σε σπασμούς. Έχασε τις αισθήσεις του κι έκανε ακατάσχετους εμετούς. Στους γιατρούς του πήρε μιάμιση ώρα, ώσπου να τον συνεφέρουν. Δεν θυμόταν τίποτα. Η διάγνωση ήταν «τυπική επιληπτική κρίση, που οφειλόταν σε εγκεφαλοπάθεια». Με εντολή των γιατρών, στάλθηκε στην Προύσα, ώσπου να συνέλθει. Ο Παπούλιας ξαναπήρε τα ηνία.

Στα τέλη της χρονιάς, ο ελληνικός στρατός έμοιαζε εξουθενωμένος από την έλλειψη εφοδίων. Έχοντας εξασφαλίσει τα πάντα, οι Αγγλογάλλοι σκέφτηκαν να περισώσουν ολίγα και για τους Έλληνες. Στις 8 Μάρτη του 1922, ξεκίνησε στο Παρίσι διάσκεψη των υπουργών Εξωτερικών της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Ιταλίας. Στις 19 του μήνα, παρουσίασαν το ειρηνευτικό τους σχέδιο:

Προέβλεπε ειρηνική εκκένωση της Μικράς Ασίας από τους Έλληνες, ενώ η Ελλάδα θα έπαιρνε την Ανατολική Θράκη ως και την χερσόνησο της Καλλιπόλης, καθώς και τα νησιά Ίμβρος και Τένεδος. Η Σμύρνη θα γινόταν αυτόνομη περιοχή.

Οι αντιμαχόμενοι στην Τουρκία, οπαδοί του σουλτάνου και κεμαλικοί, δέχτηκαν αυτή τη λύση. Σκεπτικισμός υπήρξε μόνο για με την αυτονομία της Σμύρνης, καθώς το παρελθόν δεν εγγυούταν τίποτα καλό γι' αυτούς. Αυτόνομη ήταν η Κρήτη, πριν να γίνει ελληνική, αυτόνομη και η Σάμος, αλλά και η Ανατολική Ρωμυλία που κατέληξε στους Βούλγαρους και

η ίδια η Βουλγαρία και η Σερβία. Η αυτονομία ήταν το πρώτο βήμα για την ένωση της Σμύρνης με την Ελλάδα.

Φιλολογία μάταιη, καθώς την αγγλογαλλική πρόταση απέρριψαν ο βασιλιάς Κωνσταντίνος και η κυβέρνηση Γούναρη. Πίστευαν πως, αν συνέχιζαν τον πόλεμο, θα έπαιρναν και την Κωνσταντινούπολη. Κι ας ήταν ο Κωνσταντίνος αρχικά ενάντιος στη μικρασιατική εκστρατεία.

Τον Μάη, ο στρατηγός Παπούλιας αντικαταστάθηκε από τον Γεώργιο Χατζηανέστη στην ηγεσία του στρατού της Μικράς Ασίας. Ο άκομπος τρόπος της αποστράτευσής του τον έκανε αντιμοναρχικό, πράγμα που δεν άφησε να φανεί αμέσως.

Η τουρκική αντεπίθεση εκδηλώθηκε τον Αύγουστο κι έφερε την καταστροφή του ελληνικού στρατού. Ο στρατηγός Χατζηανέστης καθηλώθηκε στη Σμύρνη και δεν έπραξε κάτι για να αποτρέψει την άτακτη φυγή των Ελλήνων στρατιωτών ή για να ανασυγκροτήσει τη στρατιά.

Ήταν 27 Αυγούστου του 1922, όταν άτακτοι Τούρκοι μπήκαν στη Σμύρνη κι άρχισαν να σφάζουν τους Έλληνες κατοίκους της, ανάμεσα στους οποίους και τον μητροπολίτη Χρυσόστομο. Στις 31, φωτιά έκαψε την αρμενική και τις περισσότερες ελληνικές συνοικίες: 300.000 οι νεκροί. Εκατοντάδες χιλιάδες θύματα ανάμεσα και στους Έλληνες του Πόντου που ξεκληρίστηκαν. Η μικρασιατική καταστροφή έφερε και την εκκένωση της Ανατολικής Θράκης, ενώ η Ίμβρος και η Τένεδος χάθηκαν για την Ελλάδα και η ανταλλαγή πληθυσμών έφερε την προσφυγιά, όσων σώθηκαν από τις σφαγές.

Στις 12 Σεπτεμβρίου του 1922, ξέσπασε στα νησιά η επανάσταση των Πλαστήρα - Γονατά.